

v mejah dostojnosti in se bodo ogibali osebnosti — liberalno uporabljali.

Ich heisse auch die Vertreter der deutschen Lehrerschaft bei dieser Konferenz herzlich willkommen und bin überzeugt, daß sie streng sachlich, stets höhere Zwecke verfolgend mitwirken werden mit ihren slovenischen Amtsgenossen.

In Fragen der Schule und der Erziehung, sowie in Standesfragen soll es unter Berufsgenossen, die unter gleichen Verhältnissen leben, kämpfen und leiden, keine unüberbrückbaren Meinungsverschiedenheiten geben. So war es bisher in unserem Lande und so möge es auch in Zukunft bleiben!

Kot dobro znamenje se mi zdi, da je IV. deželna učiteljska konferenca že imela nepričakovano lep uspeh, preden se je začela. Razstava učil, ki jo je priredilo ob tej priliki učiteljstvo, je tako večje urejena in tako poučna, kakor jo dozdaj še ni bilo videti. Ogle dal sem si zadnja leta mnogo takih razstav, toda tako instruktivne še nisem videl. Dve prednosti jo odlikujeta. Prvič nam kaže ta razstava za vsak predmet natančno učno pot, in drugič obsega vsa učila, ki jih potrebuje učitelj pri posameznih predmetih v raznih razredih.

Kdor se hoče učiti, se tukaj lahko mnogo nauči.

Očitno hvalo zaslužijo zatorej vsi faktorji, ki so to razstavo omogočili. V prvi vrsti gre hvala načelnikoma razstavnega odbora g. nadzorniku Maierju in nadučitelju Franu Gabrščku, neumorno delavnemu ljubljanskemu učiteljstvu, g. nadzorniku Stiasnemu in meščanskemu učitelju K. Humeku, kakor tudi mnogim drugim razstavnikom z dežele. Drugič pa so naše hvale deležni tudi tisti faktorji, ki so to razstavo s svojimi podporami omogočili: slavna Kranjska hranilnica, mestna občina in g. župan Hribar. Presrečna hvala vsem!

In zdaj preidimo z združenimi močmi na delo!

Tega pa ne morem bolje pričeti, nego da se spominjam tistega, ki nam je vzor neprestanega dela in prezvestega izpolnjevanja svojih dolžnosti, tistega, ki se mu ima naša novodobna šola največ zahvaljevati — našega premilostivega cesarja in gospodarja.

Kranjsko učiteljstvo je poleg vseh mnogovrstnih nalog, ki jih ima izvrševati, vedno štelo za svojo prvo in sveto dolžnost, vzgajati izročeno mu mladino v neomejni ljubezni in zvestobi do cesarja in domovine.

Temu patriotičnemu čuvstvu, ki preveva naša srca, hočemo dati duška ter zaklicati:

»Nj. c. in kr. apostolskemu Veličanstvu, našemu premilostivemu cesarju in gospodarju: Slava!«

Temu pozivu so se skupščinarji navdušeno odzvali.

K besedi se je potem oglasil g. dvorni svetnik grof Schaffgotsch kot namestnik g. barona Heina ter v deloma slovenskem, deloma nemškem govoru pozdravil skupščino v imenu deželnega šolskega sveta z željo, naj bi bilo zborovanje uspešno in plodonosno. Skupščina bo imela dovolj gradiva za razpravljanje, ki ga podajajo predlogi dež. šolskega sveta in razni drugi od delegatov samih vloženi samostojni predlogi.

Popolno umljivo je, da se ti predlogi v prvi vrsti tičejo perečega vprašanja o zvišanju učiteljskih plač. Bedno stanje učiteljstva na Kranjskem je znano šolski oblasti, ki je tudi pripravljena, težnje za izboljšanje gmotnega položaja kranjskega učiteljstva podpirati z vsemi močmi. Toda da se dožene ta smoter, ne zadostuje samo to, marveč pri tem so merodajni še drugi faktorji, v prvi vrsti seveda deželno

zastopstvo. Glavna zavira, da ni mogoče doseči regulacije, je to, da ne posluje deželni zbor. Zato bi bilo želeli, da bi se čim prej posrečilo doseči, da bi zopet funkcioniral deželni parlament, kar bi omogočilo, da bi že vendar končno prišla v tir regulacija učiteljskih plač. Ob koncu svojega govora je priporočal skupščini, naj bi razpravljala dostojno in naj bi bila v izvajanjih zmerna, zakaj čim zmernejše in dostojnejše bodo razprave, tem ugodnejše bodo vplivale na javnost in na merodajne faktorje.

Nato je predlagal delegat L. Jelenc, da se odpošlje cesarju vdanostna brzojavka, delegat Jos. Zajec pa, da se brzojavno pozdravi naučnega ministra dr. Hartla.

K II. točki dnevnega reda se je oglasil delegat Josip Zajec in predlagal, naj se z vzklikom volijo: a) za zapisnikarja: g. Fr. Ivanc in gdč. Janja Miklavčič; b) za reditelja: g. Jos. Gregorin in g. Fr. Gregorač; za njiju namestnika pa gg. Fr. Trošt in Ber. Andoljšek; za skrutinatorje gg.: Schescharg, Andr. Šest in Štip. Jelenc; za verifikatorje pa: g. L. Jelenc, gdč. Konschegg in g. F. Črnagoj.

Na predlog delegata Fr. Šetine prekine predsednik sejo za 10 minut, da se delegacija posvetuje o kandidatih v stalni odbor.

Po zopetni otvoritvi zborovanja so bili v stalni odbor z vzklikom voljeni ti-le delegati, oziroma delegatinje: Fr. Schescharg, Ana Schmidinger, Jos. Zajec, Fr. Luznar, Ant. Skala, Andrej Šest, Val. Zavrl, Josip Benedek, Jos. Gregorin, Janko Toman, Fr. Šetina in L. Jelenc.

Po tej volitvi je vložil delegat L. Jelenc predlog: Nujno predlagam, da začne slavna skupščina takoj razpravo o vprašanju regulacije učiteljskih plač.

Za predlog so glasovali vsi navzoči, samo okrajni šolski nadzorniki niso glasovali zanj. Tem je nemara vse enako, ako se regulirajo učiteljstvu plače ali ne!

Ker je bil nujni predlog sprejet, je pozval gosp. predsednik predlagalca, naj ga utemeljuje.

Delegat L. Jelenc:

Slavna skupščina!

Najnujnejše vprašanje, ki ga je treba rešiti, da ohranimo in očuvamo kranjsko učiteljstvo in šolstvo, je vprašanje o regulaciji učiteljskih plač.

O tem vprašanju nam je razpravljati pred vsemi drugimi točkami dnevnega reda. To razpravljanje je utemeljeno v § 12. ministrskega ukaza z dne 8. maja 1872. l., št. 3306, kjer govori zakon, da je deželni učiteljski skupščini naloga, posvetovati se o pripomočkih v prosepah ljudskega šolstva in tudi o stvareh, ki se tičejo pravic, dolžnosti in razmer učiteljstva.

Ni sicer tu nikjer izrečnega govora o našem gmotnem vprašanju, a lahko mi bo dokazati, da sodi tudi to poglavje v imenovani paragraf. Zakonodajalec ni uvrstil tega poglavja v ravnokar omenjeni paragraf nemara iz enostavnega vzroka, ker je to vprašanje vsaj v teoriji rešil s § 55. zakona z dne 14. maja 1869. l., državnega zakonika št. 62., torej 3 leta pred prvo imenovanim ukazom.

Pred vsem izjavljam, da ne govorim sedaj iz lastnega nagiba, nego da sem v to pooblaščen od cenjenih svojih koleginj in kolegov, ki jih je odposlala svobodna volja kranjskega učiteljstva v to slavno skupščino. To pooblastilo s potrebnimi informacijami in opravičenimi željami sem

prejel na zaupnem sestanku, ki smo ga imeli delegati in delegatinje dne 17. avgusta t. l. in včeraj v Ljubljani. Kolikor mi izpričujejo moje poizvedbe in dokazujejo želje, došle mi od vseh strani naše kronovine, so moja izvajanja zajeta iz mišljenja in naziranja celokupnega kranjskega učiteljstva. Saj dokazuje vse gibanje, ki valovi zadnjih 10 let med kranjskim učiteljstvom in ki je zlasti v zadnjih dveh letih do skrajnosti razburilo vse naše vrste, da je vprašanje o regulaciji učiteljskih plač najnujnejše in najaktualnejše, za šolo in učiteljstvo naravnost vitalnega pomena. Nisem torej samo opravičen govoriti o tem vprašanju, nego se čutim k temu celo primoranega, ker mora tudi delegat učiteljstva v deželni učiteljski skupščini v prvi vrsti upoštevati željo in voljo svojih volilcev. Vrhutega ni kranjsko učiteljstvo že 14 let imelo prilike, govoriti po svojih legitimnih zastopnikih na takem mestu z najvišjo našo učno upravo v naši kronovini in s tega mesta potožiti se o ranah in o bedi, ki ga more in tirajo naravnost v obup.

Zdaj, ko se je sešel naš kranjski učiteljski parlament, mi bodi v imenu legitimnih zastopnikov učiteljstva naše dežele dovoljena svobodna beseda, da se pogovorimo »sine ira et studio« o žalostnem in nevzdržljivem gmotnem položaju kranjskega učiteljstva. Ta svobodna beseda mi je zajamčena že zategadelj, ker velja tudi za kranjskega učitelja člen XIII. državnega osnovnega zakona z dne 21. decembra 1867. leta.

Že citirani § 12. ministrskega ukaza z dne 8. maja 1872 l., št. 3306, pravi torej, da se nam je posvetovati o pripomočkih v prospeh ljudskega šolstva in tudi o stvareh, ki se tičejo pravic, dolžnosti in razmer učiteljstva.

Sedanjo dobo imenujemo po pravici dobo socialnega gibanja. V vse stanove je šinila zavest, da zadoščajo lahko svoji nalogi samo tedaj, ako nimajo materialnih skrbi, ako je njih gmotno stališče tako, da jim daje dovolj sredstev za življenske potrebe. Skrb za kruh tira človeške misli od izvrševanja stanovskih dolžnosti in ga žene v boj za kruhom. Kjer rastejo življenske potrebe bodisi zaradi množčice se draginje, bodisi zaradi vedno večjega števila članov rodovine, ki jih mora preživljati posameznik, bodisi zaradi raznih lokalnih, socialnih ali zdravstvenih razmer, bodisi iz kakršnegakoli vzroka, a kjer ostajajo službeni prejemki vedno na isti stopnji, ki prihajajo zovoljo vednega naraščanja potreb čimdalje nezadostnejši in neprimernejši, tam napredek, je čudež, tam ne morejo človeške moči služiti samo prospehu poklica ali stanu, ker se morajo cepiti in služiti samoohranitvi, kar je s človeškega stališča popolnoma umevno in opravičeno. Te trditve ni smatrati za dokaz egoizma, zakaj to je prirodni zakon, da je vsaka stvar sama sebi najbližja. In ako je drevo jako in rodi sad samo tedaj, ako ima dovolj zdrave in tečne hrane, smemo trditi tudi o človeku, da so njegove moči uporabne za delo samo tedaj, ako črpajo izrabljene sile iz zdrave in tečne hrane, če že ne upoštevamo blažilno in izpodbujevalno učinkujočih drugih obkrožujočih ga socialnih in stanovskih razmer.

Država sama je že dejansko priznala, da je treba tam tudi materialne podpore, kjer rastejo zahteve in potrebe. Izboljšala je plače vojaštvu, uradništvu in v zadnjem času duhovništvu. To so priznale tudi druge avtonomne oblasti, ko so n. pr. dežele in mesta regulirale službene prejemke svojemu uslužbenemu osebju. To je priznal glede učiteljskega gmotnega položaja tudi deželni zbor bukovinski, ko je — zlasti po prizadevanju sedanjega tržaškega namestnika — izenačil učiteljske plače z XI., X. in IX. plačilnim razredom

državnih uradnikov. To je priznal sam c. kr. erar, ko je pri raznih svojih podjetjih skrajšal svojemu delavstvu službeni čas in vsaj deloma uravnal njega materialno stanje. To so dokazala razna privatna industrijalna podjetja, ko so utešila nevoljo delavstva z zvišanjem plač in z znižanjem dela. To je priznal naposled tudi šef našega deželnega šol. sveta, ko je predlagal v deželnem zboru 25odstotno zvišanje učiteljskih plač. To poslednje priznanje je ostalo samo na papirju. O vzrokih ne kaže razpravljati na tem mestu. To je učiteljstvo že storilo s peresom in z besedo.

In ali ni že samo dostojanstvo poštenega dela, ki je posvečeno blaginji našega ljudstva, dovolj opravičen vzrok, da je treba to delo njega vrednost in pomen primerno in dostojno plačati? Ali bi ne storila najvišja šolska oblast v naši kronovini samo svoje svete dolžnosti, ako bi opozorila osrednjo vlado na dejstvo, da je dala učiteljstvu zakonito garancijo poštenega plačila v že imenovanem § 55., a da ne stori ničesar, da bi tudi upoštevali in izvrševali določila tega jamstva? Že 36 let greše faktorji, ki nam režejo kruh, proti temu §, greše brez kazni in odgovornosti in dajejo slab zgled, kako ni treba respektirati zakonitih določil. Opravičen sem izjavljati, da prešinja učiteljstvo misel: Zakaj bi se pokoravali zakonom mi, ko nam kažejo že toliko let naši predpostavljeni, da se ni treba ozirati nanje! — Tik teh upornih misli se zbuja bridko in pekoče domnevanje, ki se je že nemara pretvorilo v prepričanje, da imajo veljavo oni §§, ki nakladajo učiteljstvu delo, a nimajo veljave tisti §§, ki govore učiteljstvu v prid.

Ko je zborovalo l. 1899. na Dunaju vse avstrijsko učiteljstvo — bilo je navzočih 4000 učiteljev in učiteljic — ter razpravljalo pri tej priliki zgolj o svojem žalostnem gmotnem stanju, je šla deputacija — v kateri je bil tudi član kranjskega učiteljstva — k tedanjemu voditelju naučnega ministrstva, k sedanjemu naučnemu ministru g. pl. Hartlu, ter mu izrazila želje in zahteve učiteljstva, je naučni minister g. pl. Hartl dal deputaciji zagotovilo, da bo njegova skrb, delovati na saniranje deželnih financ v svrhu regulacije učiteljskih plač. To zagotovilo se do danes še ni uresničilo. Otdedaj je preteklo že nekaj let; življenske zahteve in potrebe so se pomnožile, dolžnosti učiteljstva so narasle, a njegovi prejemki se niso dvignili tako, da bi se vzdržalo med izdatki, med delom in plačilom normalno razmerje. Nesoglasje, ki si ga večjega ne moremo misliti, vlada med našim delodajalcem in med nami, delojemalci. Tega nesoglasja nikakor ne moremo smatrati kot pripomoček v prospeh ljudskega šolstva. Zgodovina socialnega gibanja sedanjih dni nam dokazuje, da se porajajo iz takega nesoglasja veliki in pretresljivi dogodki, ki je zanje odgovoren tisti, kdor naklada delo in ne upošteva fizičnih moči delavca. V takem primeru se odvrne delavčeva pažnja od dela samega in postavlja svojo eksistenčno pravico v ospredje, poudarjajoč svoje človeško stališče in svoje človeške zahteve. Konflikt najhujšega vzorca je neizogiben, ako ne prizna prvi opravičenosti zahtev drugega, ako ne odpomore takoj nedostatkem in krivicam, ki napravljajo izvrševanje stanovskih dolžnosti neprijetno in za lastno osebo brezuspešno, ker ugrablja samo njegove moči, a mu ne daje zanje nadomestila.

Tako je sedaj razmerje med nami in med tistimi, ki imajo usodo šolstva in učiteljstva v rokah. Ali je to šolstvu v škodo ali v korist, ni težko uganiti.

§ 1. zakona z dne 25. maja 1868. l., državnega zakonika št. 48, pravi, da gre najvišja voditev in najvišji nadzor

glede vsega šolstva in vzgoje državi. § 9. istega zakona pa določa, da izvršuje vlada najvišje vodstvo in nadziranje vsega šolstva in vzgoje po ministrstvu za bogočastje in nauk. Prepričan sem, da ni položil zakonodajalec v ta dva §§ zgolj administrativnega značaja, temveč da se tičeta vsega šolskega ustroja sploh, torej je dolžnost najvišje uprave v državi, nadzirati tudi določbo §§ 55. ter paziti, da se tudi ta zakonita odredba dostojno upošteva.

Najvišja učna uprava v naši kronovini je v miniaturo, kar je najvišja učna uprava v državi. V tem mnenju me potrjuje § 36., točka 4., zakona z dne 25. febr. l. 1870., deželnega zakonika št. 11, veljavnega za vojvodino Kranjsko. Po imenovanem § omenjega zakona mora dajati deželni šolski svet letna poročila o stanju vsega šolstva v deželi na ministrstvo za bogočastje in nauk.

Naš deželni šolski svet ima torej po zakonu zajamčeno priliko in dolžnost, da poroča na Dunaj vsako leto, kako je stanje našega ljudskega šolstva in učiteljstva, saj je to združeno s šolstvom tako kakor plamen z gorivom, da si enega brez drugega ne moremo misliti, ker takoj premine eno, ako ni drugega. Če umrje očesni živec, ugasne oko; če ni učiteljstva, ni šolstva.

Navdaja me opravičena bojazen, da nam opeša šolstvo, ker izumira učiteljstvo. Učiteljstvo pa izumira zategadelj, ker so njegove plače take, da nimajo niti najmanjše privlačne sile. Predsednik te slavne skupščine, g. deželni šolski nadzornik, poda lahko glede tega žalostnega dejstva na Dunaj jako zanimivo poročilo, ki naj iz njega zve gospod naučni minister, da so začeli na Kranjskem mašiti vrzeli s pomožnimi učitelji, ki nimajo potrebnih študij in izpitov ter mečejo na naš stan luč predkonkordatskih in konkordatskih časov. Iz tega žalostnega dejstva ne bo težko posneti gospodu naučnemu ministru Hartlu, da mu ob takih razmerah kmalu ugasnejo pravice prej imenovanega § 9., ki mu daje dostojanstvo najvišjega vodstva in nadziranja vsega, torej tudi kranjskega šolstva. Previden gospodar, ki mu je do tega, da ostane blaginja in renomé njegove hiše, se posluži vseh dopustnih sredstev, da otme dom propada, ako se mu bliža. In kaj naj služi vladi bolj v čast in bolj v ponos, ako ne dobro šolstvo, ki blažilno in poučno vpliva na vse prebivalstvo, in dobro gmotno podprto učiteljstvo, ki z navdušenjem in v zadovoljnosti izvršuje svoje dolžnosti? Ali ne kaže tu poprijeti se vseh dopustnih sredstev, da se ne podere krasna stavba našega šolstva, ki smo jo zgradili v mnogih letih trudapolnega dela, v trpljenju in pomanjkanju, v bedi in samozatajevanju? Ali bi ne bil samo čin dolžnosti, da opozori Ljubljana Dunaj, naj že vendar izvede tisto obljubljeno saniranje deželnih financ v svrhu regulacije učiteljskih plač, naj začne že končno odločno zahtevati, da stopi v aktivnost že večkrat omenjeni § 55.?

Žalostne gmotne razmere, ki vladajo med kranjskim učiteljstvom, so obče znane, torej ne morejo biti tuje niti najvišji učni upravi naše kronovine. Kdor se napoti po deželi, ta se prepriča lahko na lastne oči, v kakih razmerah živi učiteljstvo. Učitelj dobi svojo mesečno plačo. In sedaj ne ve, kam in kako naj obrne tiste krajcarje, da bo kaj izdalo. Otroka ima v mestni šoli, nekateri po 2, po 3. Tudi na Dunaju se šolajo učiteljski sinovi. Tem je treba najprej poslati mesečnino. Oče lažje in rajši strada nego otrok, ki nima drugega greha, razen tega, da si ni sam izbiral očeta. Tistemu, kdor nima naturalnega stanovanja, je treba odšteti visoko stanarino, da ga ne postavijo na cesto. Treba je nadalje ob-

leke in obutve, saj ne more niti učitelj niti njegova rodovina hoditi v raztrganih oblačilih. Koliko mu še ostane od mesečne plače? Toliko, da oteplje on in žena in otroci, ki jih imadoma, dan na dan krompir, zelje in žgance. Velik praznik mora biti, kadar mu pride meso na mizo in kadar si lahko privoščiti kupico vina. Ob takih razmerah in ob taki hrani, ki je ne more nadomestiti s počitkom in s svežim zrakom, ker mora izvenšolski čas posvečati postranskim zaslužkom, da ravno ne strada v pravem pomenu besede, ob takih razmerah torej pešajo in naposled opešajo moči in pride najhušje, največje zlo — bolezen, največkrat jetika. Dopolnjena je kupa trpljenja. — Obup pride z razjedajočo resignacijo. Kletev pada na uro, ki ga je zmotila, da je stopil v stan, ki naklada samo delo in ne da plačila! To je žalostna resnica, in velik je greh tistega, ki ne stori najenergičnejših korakov, da preneha to klanje poštenih in zvestih delavcev!

Žalostno je, da imamo šolske in občinske slugе, da imamo orožnike in finančne stražnike, da imamo razne paznike in hišnike i t. d., ki so bolj plačani nego kranjsko učiteljstvo. Prav je, da imajo ti stanovi dostojne plače, a prav ni, da se zapostavlja naš stan, ki je vendar v svojem bistvu in po svoji nalogi med najvažnejšimi stanovi. Naše plače so kričeče nasprotje naše inteligence in našega zvanja in — še enkrat ponavljam — velik je greh tistega, ki ne stori najenergičnejših korakov, da preneha to kruto izsesavanje in izkoriščanje trpečega učiteljstva.

V dokaz bede, ki jemlje učiteljstvu veselje do dela in življenja, bi lahko navedel nebrojno konkretnih slučajev, a v to nisem pooblaščen. Deželni šolski svet lahko sklepa iz mnogih prošenj, ki mu dohajajo za denarno podporo, kakšno je naše gmotno stanje. Obrazložili smo ga že v pre mnogih prošnjah, razpravljali smo o njem v pre mnogih javnih zborovanjih in skupščinah — a vse zaman: čuli smo mnogo besed in obljub, učkali nismo dejanj! Prevara — kamor se obrne oko, kršenje zakona povsod in vedno, a povsod in vedno samo nova bremena, novo delo, nove odgovornosti! Sedaj mora biti temu konec!

§ 11. ministrskega ukaza z dne 8. maja 1872. l., št. 3306, zahteva izrečno, da je v vsaki deželi redno vsakih 6 let deželna učiteljska konferenca. Zadnja deželna učiteljska skupščina na Kranjskem pa je bila l. 1891. Minilo je torej že 14 let, kar je naša učna uprava brez ukorov ali druge kazni grešila proti tej zakoniti določbi. V teh 14 letih ni imelo kranjsko učiteljstvo prilike oficijalno povzdigniti svojega glasu za izboljšanje svojih gmotnih razmer. Danes se nam ponuja prilika, da resno opominjamo vlado, naj stori vse potrebne in možne korake, da pride kranjsko učiteljstvo nemudoma do svojega kruha. Učiteljstvo ne more in noče več trpeti! Treba bo storiti vse potrebne korake, da se skliče deželni zbor kranjski v svrhu regulacije učiteljskih plač. Tu ni smeti misliti na liberalne ali klerikalne učitelje, tu je treba imeti pred očmi naš važni stan. Vlada bo morala najti pota, da zbliža v ta namen vse stranke deželnega zbora, bo morala najti tudi na Dunaju sredstev in zagotovil, da podpre osrednja vlada sama našo kronovino v ta namen, bodisi na kakršenkoli način. Ni naša naloga, da bi iskali sredstev za pravično regulacijo svojih plač, saj tudi uslužbenec ne izprašuje gospodarja, kje bo dobil denar; on hoče samo plačilo.

Učiteljstvo je zmeraj vestno in zvesto izpolnjevalo svoje stanovske dolžnosti. Tudi v sedanjih težkih časih pomanjkanja se ni strašilo dela. Letošnje uradno glavno poročilo o stanju

kranjskega ljudskega šolstva nam pravi, da je bilo izmed 783 učiteljev in učiteljic.

prav dobro uporabnih	271, t. j.	34·61%
dobro »	382, » »	48·78%
manj dobro »	75, » »	9·58%
zanikarnih v službi	6, » »	0·77%

Ta uradna sodba je za naše delo in za našo sposobnost častno priznanje. Taki uspehi so v takih razmerah pravi čudež!

Prihajam k sklepu.

§ 14. že večkrat imenovanega ministrskega ukaza pravi: Dolžnost je izvoljenemu, volitev sprejeti in iti h konferenci. To smo legitimni zastopniki kranjskega učiteljstva tudi storili: sprejeli smo volitev in prišli semkaj. Ker pa smatramo regulacijo učiteljskih plač za prvo in najnujnejšo zadevo, ne čutimo drugih obveznosti in ne sprejemamo drugega dela, dokler ne bo končno veljavno rešeno to vprašanje. K temu sklepu nas je privedla vlada sama, ko je s preziranjem § 55. državnega šolskega zakona in s preziranjem § 11. ministrskega ukaza z dne 8. maja l. 1872., št. 3306, dokazala, da nismo vsi pred zakonom enaki, in da ga ni treba izvrševati, ako ni to komu po volji. Tudi mi se dalje več ne menimo pokoravati § 14. To nam je toliko lažje, ker nam je prišel zgled od tam, kjer morajo gledati in čuvati, da se ne kršijo zakonita določila!

Pooblaščen sem podati to-le izjavo:

„Legitimni zastopniki kranjskega učiteljstva priznavajo vsakršno naklonjenost odločilnih faktorjev nasproti regulaciji učiteljskih plač, ne demonstrujejo niti proti višjim šolskim oblastim niti proti posameznim, učiteljstvu naklonjenim deželnozborskimi skupinam; izrekajo, da so bile vse dosedanje prošnje kranjskega učiteljstva brezuspešne, izjavljajo, da se ne boje in ne strašijo dela, vendar poudarjajo ob sedanjih gmotnih razmerah, da se ne udeleže zborovanj deželne učiteljske skupščine toliko časa, dokler kranjskemu učiteljstvu tako ne regulirajo plač, da bodo te popolnoma odgovarjale § 55. državnega šolskega zakona. S tem daje kranjsko učiteljstvo po svojih legitimnih zastopnikih duška svoji veliki bedi, ki silno otežkoča njega delovanje. Tem potom se naj razširi ta tožeči glas po vsi naši državi.“

Jelenčev govor je napravil na vse prisotne največji vtisk. Večkrat je bil prekinjen z viharnim priznavanjem. Delegacija je poslušala izjavo stoje, sedeli so samo gg. nadzorniki. Po dvorani so doneli klici odobravanja, in učiteljstvo se je razšlo z burnim ploskanjem in pritrditvami.

To je bil konec IV. kranjske deželne učit. skupščine.

VII. štajerska deželna učiteljska skupščina v Gradcu.

(Dalje.)

Četrto glavno zborovanje.

Ob 3. uri 15 min. popoldne otvori predsednik zborovanje z naznanilom, da se vrši najprej volitev v disciplinarni senat, verifikovanje današnjih obih zborovanj se prepusti dr. Fretzensattelu in Calistu.

Deleg. Bischofberger prosi predsednika, naj se tiskanemu govoru prof. Veselyja priklopi tiskan učni načrt graškega učit. društva, kar obljubi predsednik.

Deleg. Gassarek se spominja, da so v predsedniku našli drugega moža, česar se začetkoma skupščine niso nadejali, zakaj v odborovi seji jim je pokazal svojo naklonjenost in prijaznost. (Živahno ploskanje, delegati vstanejo). Zato mu je prijetno, da formelno umakne svoj protest proti opravilniku. (Ploskanje).

Predsednik g. P. Končnik se ginjen zahvali za izkazano mu zaupanje, ki mu ostane prijeten spomin za bodoča leta delovanja.

Nato umakne tudi deleg. Horvatek izrečno svoj protest. (Ploskanje).

Potem se vrši volitev v disciplinarni senat po listkih.

O vzgoji mladine k spoštovanju avtoritete govori deleg. Avg. Požegar (namestnik je bil deleg. Knapič). Začetkoma omeni, da misli le avtoriteto staršev in učitelja, ne pa avtoriteto učiteljevo nazunaj, ozirajoč se na socialne družbe. Krasnega svojega govora ni mogel dokončati, ker je bil predolg in so delegati zahtevali konec. Upamo pa, da ga bo doslovno objavil. Končno je podal sledeče stavke:

1.) Nравstveni interesi človeške družbe so odvisni od harmoničnega reda v družini in občini ter državi.

2.) Imenovani harmonični red sloni na čutu občnega spoštovanja ljudi in v spoštovanju posebne avtoritete posameznega človeka.

3.) Spoštovanje avtoritete morejo razumoma imeti le nравstvene in nравstveno opravičene moči.

4.) Strah pred sočlovekom, izvirajoč iz bojazni njegove fizične premoči, je samo slepa vdanost in nima nobene nравstvene vrednosti.

5.) V dosego trajne nравstvene avtoritete morejo služiti samo nравstvena sredstva vzgoje.

6.) Nравstvena sredstva spoznanja sta razum in srce kot spoznavalna vira višje razumnosti, čednosti, modrosti in blagožitnosti.

7.) Šolska oblastva naj provzročijo in podpirajo izdajo spisov o vzgoji mladine za narod.

8.) Taki vzgojni spisi naj predstavljajo praktično, logično, prepričevalno in srce pridobljivo občevanje z otroki.

9.) Avtoriteta, ugled učitelja sta v nравstveni smeri odvisna od občne preizobrazbe njegovega duha.

10.) Spoznavaje in cené velik obseg (vzgojnega dela) vzgojevanja in njegovega pomena, naj skrbi država za to, da si učiteljstvo z ozirom na večji nравstveni vpliv na mlade in stare ljudi pridobi temeljiteje spoznanje vzgojstva in njegovih pomožnih znanosti.

11.) Država skrbi za to, da postaneta tisk in knjigo-trštvo kot javni vzgojni faktorji nравstveno prosti. Cenzura naj bi preizkušala vse tiskarske izdelke v smislu javnega vzgojnega interesa.

Deleg. Horvatek soglaša razen zadnjega z vsemi stavki, meneč, da stvar še ni tako huda. Časnikarstva zaradi drugih zla, ki bi iz tega izvirala, ne smemo zatirati.

Deleg. Gassarek poudarja, da je učiteljski stan med drugimi stanovi še mlad stan, ki si mora ugled šele pridobiti, ker ga nihče — niti oblasti — ne ščitijo. Temu pa ravno razne oblastnije nasproti delujejo. Krajni šolski ogleada n. pr. ima pravico, da preizkuša učiteljevo pedagoško delovanje, o čemer navadno nima pojma. Večkrat je učiteljstvo že želelo, da bi se v okrajne šolske svete poleg učiteljskega zastopnika volil še drug učitelj. Dalje prosi predsednika, da bi na to deloval, da bi učitelji tudi v dežel. šolskem svetu imeli svojega zastopnika. Obenem zahteva, naj se pri 8.

štaj. deželni učiteljski skupščini poroča, kako so se sedanji sklepi izvršili. Danes pa se že zahteva, da bodo za prihodnjo skupščino določeni trije dnevi.

Poročevalčevi stavki se nato razen zadnjega sprejmejo; poprej je še deleg. Wambrechtsamer predlagal, da bi sklenil zakon o vzgoji (glej njegovo poročilo v »Tagesp.«). — V disciplinarni senat so izvoljeni: Otter (75), Kawann (78), Kasper (73) in namestnikom: Kasper, Kawann in Otter.

Predlogi.

Deleg. Horvatek zahteva, naj država primerno prispeva k stroškom za ljudske in meščanske šole. Sprejeto.

Deleg. Horvatek predlaga, naj bodo plače učiteljev enake onim državnih uradnikov zadnjih 3 činovnih razredov. Sprejeto.

Deleg. Horvatek predlaga, naj se § 56. zakona za umirovljenje učiteljstva izpremeni. Dodatki: a) deleg. Podobnik predlaga smrtni kvartal. b) deleg. Podobnik: Ako je umrlj služil 10 let, naj dobi vdova 40% plače umrlega, a ne pod 800 K. c) V zakonu iz leta 1901. naj se § 17. izloči. Proti zadnjemu je govoril deleg. Strmšek, a deleg. Gassarek za, na kar so bili vsi sprejeti.

Deleg. Trebeuschek predlaga, naj se izdela službeni red po vzorcu »Deutschöstr. Lehrerbunda«, ki ima 8 poglavij s 96 §. Sprejeto. Dostavek: Večje delo, izvirajoče iz večjega števila ur in učencev, naj se posebej nagradi. Sprejeto.

Deleg. Horvatek predlaga (zaradi debate končno izpremenjeno), da je pri oddajanju razpisanih služb pri enakih razmerah (izpričevala, kvalifikacije itd.) upoštevati starost prosilčevu. Sprejeto.

Deleg. Monschein predlaga preosnovo zakona o šolskem nadzorstvu s sodelovanjem učiteljstva. Sprejeto. Dodatki:

a) Deleg. Gaischeg predlaga, naj ima v onih šolskih okrajih, kjer se nahajajo meščanske šole, po službenih letih najstarejši ravnatelj meščanske šole kot zastopnik meščanskih šol sedež in glas v okrajnem šolskem svetu. Sprejeto.

b.) Deleg. Gassarek in Engehard predlagata, da naj volijo učit. zastopnika v okraj. šol. svet vse učiteljske osebe z zrelostnim izpričevalom. Sprejeto.

Deleg. Robič predlaga premembo »Substitutionsnormale«, da se iz večrazrednic smejo učitelji eksponirati samo na enorazrednice. Proti govori deleg. Strmšek, deleg. Sattler dostavlja, da se oženjeni učitelji sploh ne smejo eksponirati. Predlog ni sprejet.

Deleg. Toplak zahteva, da se naj remuneracije izkušnih učiteljev suplentov popolnoma izplačujejo, ne da bi se posamezni dnevi v mesecu odtegovali. Sprejeto.

Deleg. Schweiurger predlaga, naj se okrajnim in mestnim šolskim svetom ukaže, da vsa provizorično zasedena voditeljska mesta vseh samostalnih deških, dekliških ljudskih in meščanskih šol za definitivno nameščenje razpišejo. Sprejeto.

Deleg. Vauhnik predlaga, naj se vsemu učit. osebju, ki iz tega ali onega vzroka poučuje nad 80 učencev v enem razredu, za isti čas plača posebna remuneracija. Sprejeto.

Deleg. Lichtenwallner predlaga, naj se a) učiteljicam ročnih del tudi v slučaju razširjenja šole v večrazrednico odkáže pouk v ženskih ročnih delih, ne pa literarnim učiteljicam; b) plače za nadomestovanje se izplačajo na oni način, kakor drugim učiteljem. Sprejeto.

Deleg. Gaischeg predlaga zaradi izobrazbe meščanskih učiteljev: a) da dobe vse učiteljske osebe za študij in polaganje izpita za meščanske šole enoletni dopust; b) učitelji z izpitom za meščanske šole, ki niso kot taki nameš-

čeni, naj dobe posebne osebne doklade. Sprejeto.

Deleg. Horvatek predlaga, šolske občine naj sploh vsem učencem brezplačno oddajajo vsa učila ter se naj § 25. dotičnega zakona iz leta 1863. izpremeni. Dr. Fretten-sattel meni, da državnega zakona ne bodo kmalu izpremenili. Deleg. Gassarek pravi, naj deželni šolski svet to krajnim šolskim svetom le priporoča. V zadnjem smislu sprejeto.

Deleg. Lichtenwallner predlaga, naj se naučno ministrstvo pouči, da vpliva na ravnateljstvo zaloge šolskih knjig, da se cena slovenskim šolskim knjigam, izdanim v zadnjih 10 letih, zniža, ker so zdaj res predrage, ter naj bodo vse tamošnje šolske knjige v bodoče ceneje.

Deleg. Horvatek predlaga, naj izda deželni šol. svet urejeno zbirko zakonov in ukazov o šolstvu na Štajerskem ter skrbi za redno izdajanje bodočih v posebnih zvezkih. Predsednik g. P. Končnik pravi, da izide samo »novo nadaljevanje« prejšnjih zvezkov. Ravnatelj Trunk meni, naj se počaka, da prej izide novi »šolski in učni red«. Predlog se sprejme v zadnjem smislu.

Deleg. Gaischeg predlaga, naj dež. šolski svet od 1. jan. 1906 naprej izdaja poseben »uradni list« o skupnem šolstvu štajerskem. Deleg. Gassarek je proti temu, ker z odpadanjem inseratov škodujemo svojim šol. listom. Deleg. Brišnik misli, da bi s tem škodovali uradnim listom raznih okr. glavarstev. Deleg. Strmšek pa pravi, kaj nas sploh »uradni listi« brigajo, ter dvomi, da se ustanovi predlagani list. Deleg. Fellner pravi, da bo uradni list preredko izhajal, kar bo slabo zaradi inseratov. Predlog se sprejme.

Deleg. Slanc predlaga, naj bi deželni šolski svet za obravnavo šolskih zamud izdal posebni »normale*») Delegat Strmšek meni, da nimamo časa te stvari temeljito obdelati; zato naj se izvoli poseben odbor, ki bo to stvar izdelal po referatih, poslanih od učiteljstva. Slančev predlog se sprejme.

Deleg. Gaischeg predlaga, naj dobe za štaj. deželno učiteljsko skupščino tudi ravnatelji meščanskih šol dijete. Deleg. Monschein želi isto za c. kr. okr. šolske nadzornike. Oba predloga sprejeta.

Deleg. Gaischeg predlaga, naj se deželna učiteljska skupščina vrši točno v določenih obrokih. Sprejeto.

Deleg. Monschein predlaga: a) naj se stalni konferenčni odbor skliče pravočasno pred prihodnjo dež. učit. skupščino, b) naj se novi opravilnik sestavi po vzorcu deželne učit. skupščine na Zgornjem Avstrijskem. Sprejeto.

Ko je deleg. Bischofberger razložil delegatom, kako imajo sestaviti partikulare zaradi dijet, stavi deleg. Weixler nujni predlog, naj se neizkušeni ljudje ne nastavljajo za učitelje. Predsednik pravi, da se to zgodi le v sili in zaradi tega, ker imajo kraj. šol. sveti rajši take učit. osebe, kakor bi bila šola zaprta.

Deleg. Frankl se zahvali konfer. odbornikom in predsedniku, dež. šol. nadzornik g. P. Končnik pa se zahvali svojemu namestniku, vsem poročevalcem (posebej g. prof. Veselyju za razstavo risb), zapisnikarjem, rediteljem, zastopnikom časnikarstva, navzočim okr. šol. nadzornikom ter vsem delegatom z željo, da bo skupščina gotovo obrodila dober sad. Delegati se vrnejo zopet na trudapolno delo vzgoje in pouka; veseli ga, da so »mladi štajerci izročeni dobrim rokam«. — Konec ob 7. uri zvečer.

(Konec.)

*) Zaradi pomanjkanja časa, žal, ni mogel poročevalec utemeljiti predloga z zanimivimi izvajanjmi. Dobro bi bilo, ako to objavi v »Učit. Tovarišu«.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca velikega srpana 1905 K 122.698.71.

Naznanilo. Kdor želi od zadruga kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštinih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

O peticiji na državni zbor za izboljšanje gmotnega položaja ljudskega učiteljstva.

Poročal pri »Zavezinem« glavnem zborovanju v Pulju nadučitelj Pavel Plesničar.

(Konec.)

5. Službena doba.

Učiteljstvo je mučenik svojega poklica. Dan na dan mora prebiti 5, 6 do 7 ur v zaprtih, zadehlih šolskih prostorih. Svoje najboljše moči porabi pri pouku. Duševno in telesno izčrpan stopa učitelj iz nezdravih prostorov. Mari po končanem stanovskem delu počiva? Nasprotno! Zaradi neznosnega materialnega položaja se mora tudi zunaj šole vbijati, da preživi sebe in svojce. Kaj pa z vzgojo lastne družine, ki bi ji moral vsak učitelj posvečati kaj največ pozornosti? Skoro da je prisiljen na to popolnoma pozabiti. Nima časa, nima sredstev za to! Razume se, da je tako naporno delo zdravju kar najbolj škodljivo.

Visoki zbor! Štatistika nam jasno kaže, da je umrljivost med učiteljstvom izmed vseh stanov največja! Državna uprava je težavo učiteljskega poklica izpredvidela ter odločila c. kr. profesorjem le tridesetletno službeno dobo. Ako velja tridesetletna službena doba za srednješolsko, zasluži kaj takega še posebej ljudskošolsko učiteljstvo. Povsem logično bi bilo, da se slabše plačanemu delavcu stavijo manjše zahteve, oziroma da je delavec, ki opravlja težja dela, vreden tudi večjega, daljšega počitka. Štatistika nam tudi kaže, kako redki so v sedanjih razmerah oni izmed učiteljstva, ki so deležni počitka na večer svojega življenja po končanem 40letnem, pravzaprav 42letnem službenem delovanju. Lahko rečemo, da ni stanu, ki bi moral pri toliki odgovornosti toliko truda trpeti kakor je ravno učiteljski, zato bo pač vsakdo pritrtil, da je ljudskošolski učitelj vreden zgodnjega počitka. Vrh vsega tega se zgodi mnogim izmed učiteljstva velika krivica s tem, da se jim ne všteta v službeno dobo aktivna vojaška leta, kakor se to godi pri uradništvu in vseh državnih uslužbencih sploh. Takega učitelja je po sedanjih pravnih odnošajih prav malo osrečila vojaška suknja, zakaj služiti je takemu ne le 40, oziroma 42 let, temveč celih 45 let. To je pač doba, ki ji mora kloniti še tako čvrsto in zdravo telo.

Razumljivo je, da živi skoro vse ljudskošolsko učiteljstvo dandanes v zavesti, da tiste dobe, dobe miru in počitka svojega le malokdo dočaka. Ta zavest pa nikakor ne veča veselja do učiteljskega stanu.

Vsi ti odnošaji so napotili avstrijsko učiteljstvo, da kliče skupno: Službena doba ljudskošolskega učiteljstva naj se skrči na 30 let. V to dobo naj se všteta tudi aktivna vojaška leta.

6. Uvrstitev v osebni štatus.

Med učiteljstvom različnih kronovin je velika razlika, kar se tiče načina razdelitve učiteljstva v plačilne razrede. Najkrivičnejši način take razdelitve smemo imenovati krajevni sistem, kakršen ravno eksistira v Istri. Učiteljstvu te dežele se godi v tem oziru v resnici vnebovpjoča krivica. Za dokaz tega naj služi sledeči zgled: Na ljudski šoli v X, ki je tretjega plačilnega reda, služi že 15 let definitivno nameščen vesten in marljiv učitelj. Vse svoje moči je porabil za prosep in napredek sebi izročene mladine. V istem kraju služi tudi učitelj, ki je pravkar položil izpit učiteljske usposobljenosti. V kratkem se razpiše na dvorazrednici v Y služba, ki je druge plačilne vrste. Oba učitelja sta prosilca. Po § 12. istrskega deželnega zakona z dne 3. novembra 1874. I. ima pravico izbirati terno prosilcev občinski zastop. In zgodi se nekaj čudnega, nepedagoškega! V ternu je na prvem mestu predlagan mlajši kolega, deželni odbor se s predlogom strinja in v kratkem izroči deželni šolski svet komaj dve leti službujočemu učitelju imenovalni dekret.

Mlajši učitelj je dosegel na ta način po dveh letih svojega službovanja drugo plačilno vrsto, starejši pa čakaj z mnogoštevilno družino ugodnejše prilike še nadalje v tretji plačilni vrsti.

Z vso opravičenostjo se sme torej zahtevati:

Proč s krivičnim krajevnim sistemom! Namesto tega naj se ursti vse učiteljstvo v osebni štatus po službenih letih od izpita učne usposobljenosti nadalje kakor je na pr. že tako uvrščeno vse učiteljstvo na Kranjskem, kar naj blagovoli visoki državni zbor posebno upoštevati.

7. Razdelitev učiteljstva po plačilnih vrstah.

Po zadnji regulaciji učiteljskih plač v Istri je razdelitev sledeča:

I. plačilna vrsta	1400 K z 10%
II. » »	1200 K s 40%
III. » »	1000 K s 50%

Ker je v Istri v veljavi ravnokar obsojeni krajevni sistem, je razumljivo, da učiteljstvo te kronovine nima pričakovati priboljška svojemu gmotnemu stanju, izjemoma, da je kaka učna oseba pomaknjena ad pesonam v višji plačilni razred.

Ti slučajji so pa redki. Nastane torej vprašanje: Je-li mogoče, da se pri takih razmerah more povzdigniti šolstvo do one višine, ki bi jo sicer doseglo, če bi se učiteljstvo vsestransko materialno dobro podprlo?

Ljudskošolsko učiteljstvo je torej primorano prositi, da obrača visoki državni zbor posebno pozornost na ravnokar omenjeni moment ter sklene zakonito določbo, po kateri imajo deželni zbori uvrstiti vse ljudskošolsko učiteljstvo v osebni štatus po naslednjih določilih:

I. plačilna vrsta	30%
II. » »	30%
III. » »	40%

8. Opravilne doklade.

Znano je, da imajo voditelji ljudskih šol poleg pouka v svojih razredih še mnogo postranskega opravila z uradnimi spisi itd., katerih delo časih ni prav majhno. Vsako delo zasluži plačila, zato naj se opravilne doklade sledeče razporedijo:

za enorazrednice	150 K,
» dvorazrednice	200 K,

Za trirazrednice	300 K,
» štirirazrednice	400 K,
» pet ali več razrednice	600 K.

9. Plače učiteljic.

Učiteljice imajo z učitelji enake študije in enake dolžnosti, zato naj bodo z učitelji v vsem enakopravne. Za ročna dela naj se jih posebej nagradi ali pa naj se za to postavijo učne osebe.

10. Stanarina.

Vsak učitelj, oziroma učiteljica, ki nima prostega in primerne stanovanja, naj dobiva stanarino, ki se določa po krajevnih, draginjskih in, če mogoče, družinskih razmerah. Splošno pravilo glede stanarine bodi: Stanarina naj bo toliko, da si more učiteljstvo najeti zanjo stanu primerno stanovanje. Suplentom, oziroma suplentinjam naj se nakaže stanarina v znesku po 200 K.

Vse učiteljstvo je prepričano, da posveti visoki državni zbor kar največ pozornosti na vse predstoječe želje. O tem nima dvoma; zakaj v interesu splošne prosvete, v interesu države same je, da učiteljstvu to, kar mu gre že po obstoječem zakonu. Visoki zbor! Učiteljstvo je oni važni faktor v državi, kateremu govori § 1. državnega ljudskošolskega zakona z dne 14. maja 1869. l., »da daje otrokom pravo podlago, da bodo kdaj vrli ljudje in državljani.« Ljudskošolsko učiteljstvo je tedaj steber, na katerem sloni in bo slonela država, saj je ravno ono poklicano, da vzgaja v mladini, v tem cvetu in upu vsake države, patrijotično - dinastična čuvstva.

Nepobitna resnica je, da bo le materijalno dobro podprto učiteljstvo moglo biti kos tej težki in odgovorni nalogi svoji.

§ 55. državnega ljudskošolskega zakona z dne 14. maja 1869. l. zagotavlja vsemu učiteljstvu primerno življensko existenco. Vkljub temu je moralo ljudskošolsko učiteljstvo prestati bridkih in trpkih izkušenj ter z lastnimi očmi zreti, kako se mu odreka celo to, kar mu je v gori imenovanem paragrafu zajamčeno. Vse mnogoletne prošnje in želje so ostale brezuspešne.

Ljudskošolsko učiteljstvo je prepričano, da je napačna razlaga, oziroma nejasnost gori navedenega § 55. pred vsem eden glavnih vzrokov teh neuspehov, glavni vzrok njegovega sedanjega neznosnega gmpotnega stanja.

Da bo tedaj moglo ljudskošolsko učiteljstvo delovati kar najbolj v izpolnjevanju svojih svetih dolžnosti, zato se isto obrača vnovič do visokega državnega zbora z vdano prošnjo:

Visoki državni zbor blagovoli upoštevati kar [najbolj vse gori navedene želje ter pred vsem popolniti, oziroma razjasniti § 55. državnega ljudskošolskega zakona z dne 14. maja l. 1869., državnega zakonika št. 62., da bodo v prihodnje vsi deželni zbori popolnoma na jasnem glede službenih prejemkov ljudskošolskega učiteljstva, da bodo ti prejemki v resnici odgovarjali duhu večkrat imenovanega § 55., oziroma XI., X., IX. plačilnemu razredu državnih uradnikov.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Iz „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“. Vse deputacije članov »Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev«, ki se dne 10. septembra t. l. udeležijo slavnosti odkritja Prešernovega spomenika, prosim, naj se zbero točno ob polu 10. uri dopoldne na vrtu hotela »Lloyd«, odkoder skupno odkorakamo pred »Narodni dom«.

L. Jelenc, predsednik »Zaveze«.

„Jubilejska samopomoč“. Dne 24. avgusta t. l. je umrl v Spodnji Polskavi na Štajerskem društvenik g. nadučitelj Ernest Tribnik. Pokojnikovi gospe sem izplačal 394 K. Dne 31. avgusta sem razposlal položnice in prosim, da se zneski takoj vplačajo, ker imam z zamudnimi plačniki le jaz delo zaradi nadležnega tirjanja. Šestim društvenikom sem označil še ostali dolg na listku, da ga vedo poravnati, sicer bi jih moral črtati iz vrste društvenikov, zakaj le tistega smatram za društvenika, ki svoje dolžnosti tudi izpolnjuje. Prosim, da se ne pozabi tudi priložiti 10, oziroma 20 h, ker to so poštni stroški, ki jih društvo ne more samo trpeti. 8 društvenikov položnic ni dobilo, naj imajo to za znak, da imajo v knjigi preplačilo in imajo za smrtni slučaj vse poravnano.

Fr. Ks. Trošt, t. č. predsednik.

Umrl je 2. septembra tovariš Maks Josin, učitelj v p. v Ljubljani. — Ker je bil član »Jubilejske samopomoči«, prosim člane, da prilože, ako še niso poslali zneska za slučaj smrti Ernesta Tribnika, še 2 K, oziroma 4 K, da mi ne bo treba zopet razpošiljati položnic.

Fr. Ks. Trošt, t. č. predsednik.

„Narodna šola“, društvo v podporo slov. ljudskemu šolstvu, ima v torek, dne 12. septembra 1905, ob 9. uri dopoldne v telovadnici II. mestne deške ljudske šole ob Cojzovi cesti svoj 33. občni zbor. — Vzpored: 1. Predsednikov nagovor. 2. Tajnikovo poročilo. 3. Blagajnikovo poročilo. 4. Poročilo računskih preglednikov. 5. Volitev 9 odbornikov. (Funkcionarje voli odbor sam.) 6. Volitev 3 preglednikov računov. 7. Nasveti.

Odbor.

Štajersko.

Vodstvo „Zveze slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic“ je v svoji seji dne 27. avgusta v Celju enoglasno sklenilo, da protestuje kar najodločneje proti 16. stavku osnutka pravil »Steir. Lehrerbunda« — glej str. 228. »Steirische Schul- und Lehrerzeitung« z dne 5. avgusta t. l. št. 15 — ter da zahteva v vodstvu bodočega »Bunda« 1 tretjino članov. Toliko v znanje p. n. delegatom za glavno zborovanje »Steir. Lehrerbunda« v Gradcu dne 15. septembra t. l.

Armin Gradišnik, t. č. predsednik.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo je zborovalo v nedeljo, dne 3. t. m., v Bočni pri Gornjem gradu. Navzočih je bilo od 23 članov 15 in dve nadučiteljski soprogi, gospa Kelčeva in gospa Kocbekova, ter g. Vilči Kelc, žel. uradnik iz Lesec, kot gostje.

Po običajnem pozdravu navzočnikov je omenjal predsednik smrt gosp. Ivana Časla, bivšega pomožnega učitelja, bivšega člana okr. šol. sveta in podpornega člana našega društva ter posestnika v Ksaveriju. Naše društvo je bilo pri pogrebu primerno zastopano.

Nadalje je omenjal, da g. K. še vedno ne da miru. Izreklo se je: »Mi ostanemo konsekventni pri sklepu zborovanja v Novi Štifti, da nočemo nobene polemike več z njim in da preziramo vse njegove napade itd. Sicer pa nima niti 3 K, da bi plačal še zaostalo letnino, ne da bi imel v insecratu razpisanih 450 K.«

Po prečitaniu in odobrenju zapisnika zadnjega zborovanja in ene odborove seje smo se pogovarjali o koncertu, ki ga je priredilo učiteljstvo gornjegrajskega in vranskega okraja v prid »Učit. konviktu« v Mozirju. Gmotni uspeh je bil dovoljen. Sprejme se predlog, da se izreče sodelujočim posebna zahvala.

Prečita se pismo »Zaveze« glede udeležbe pri odkritju Prešernovega spomenika. Naše društvo bodo zastopali načelnik gosp. Kelc, načelnikov namestnik g. Kocbek in tajnik g. Šijanec. Ker imamo že šolo, ni mogoče, da bi se udeležili v večjem številu.

Sprejme se tudi predlog, da se naj na vseh naših šolah primerno proslavi spomin Prešerna.

O dež. učiteljski skupščini v Gradcu je zanimivo in obširno poročal g. Kocbek, o »Zavezini« skupščini v Pulju pa g. Šijanec.

Delegatom za »Lehrerbundovo« zborovanje se določi g. Praprotnik, kateremu so se dala nekatera navodila.

Prihodnje zborovanje je 19. novembra pri Sv. Frančišku. Upamo, da tistikrat pridejo v krog kolegov in kolegij tudi tiste gospice, ki se rajše s fanti vozijo na izprehod kakor pa bi se brigale za stanovske težnje.

Vestnik.

Za „Učiteljski konvikt“. Namesto venca pokojnemu gosp. Ivanu Časlu v Ksaverju so nabrali ob priliki zborovanja v Bočni med navzočim učiteljstvom 10 K.

† **Maks Josin.** Dne 2. t. m. je umrl naš tovariš Maks Josin, ki ga pozna učiteljstvo in mladina po šolskih berilih. V prihodnji številki izpregovorimo o njem več. — Dne 4. t. m. smo ga spremili k zadnjemu počitku na pokopališče pri Sv. Krištofu v Ljubljani. Te žalostne slovesnosti se je udeležilo mnogo učiteljstva, ki se je takrat sešlo v Ljubljani k dež. učit. skupščini. V cerkvi in ob grobu so zapeli tovariši tovarišu genljivi nagrobniči. — Vrlemu prijatelju in z glednemu tovarišu bodi sladak počitek!

† **Ivan Pilih.** Zopet je nenasitna mati zemlja zagrnila vrlega, nadebudnega tovariša v svoje krilo. Dne 1. t. m. je umrl po dolgotrajni, mučni bolezni tovariš Ivan Pilih, nadučitelj pri Sv. Štefanu v šmarskem okraju, šele 29 let star, in v nedeljo, dne 3. t. m., smo izročili njega zemeljske ostanke tihemu grobu. Komaj dve leti je služboval rajni v našem okraju, a s svojo značajnostjo, s svojo ljubeznivostjo in postrežljivostjo si je pridobil srca vseh. Ostavil je vdovo z enim otročičem. Izprevod je bil naravnost sijajen in je jasno pričal o priljubljenosti rajnega. Razen učencev in učenk domače šole in mnogih domačinov, so se udeležili pogreba štirji duhovniki in vsi učitelji in učiteljice domačega okraja, ki jim je bilo mogoče priti. S posebnim zadovoljstvom smo pa opazili, da je prišel naš g. okrajni šolski nadzornik nalašč iz Celja v ta hriboviti in precej oddaljeni kraj, da izkaže zadnjo čast učitelju-trpinu. Naj bi našel mnogo posnemovalcev! Domači g. župnik se je poslovil pri odprtem grobu od rajnega v izbranih besedah. Naslikal je njegove vrline, pa tudi težave učiteljskega stanu. Opomnil je starše, da naj otroke redno pošiljajo v šolo, ter je citiral Slomškova izreka: »Starši, ki obdržijo svoje otroke doma, da jim pasejo živino, ne storijo prav. Kaj jim hasne, če se živina dobro redi, če se pa otroci poživinijo«. In: »Starši, ki svojih otrok ne pošiljajo redno v šolo, niso vredni, da živijo«. Sploh je ves govor kazal vrlega šolskega prijatelja, kakršnih je malo v tem stanu.*) Tebi pa, dragi Ivan, kličemo: »Lahka ti zemljica!«

† **Ernest Tribnik.** Kakor smo javili že v zadnji številki, je po daljši, mučni bolezni izdahnul dne 24. avgusta t. l. g. Ernest Tribnik, nadučitelj na Spod. Polskavi, svojo blago dušo. Rodil se je 20. dne grudnia 1850. leta v Slivnici pri Mariboru, kjer je bil njegov oče nadučitelj. Dopršivši nižji gimnazij v Mariboru, je šel v učiteljske, kjer je leta 1874. dostal izpit zrelosti. Služboval je v Št. Lorencu nad Mariborom, v Rušah, na Zavrču in od leta 1885. kot nadučitelj na Spodnji Polskavi. Veliko se je trudil rajni Tribnik za povzdigo sadjarstva. Bil je zvest član učiteljskega društva za

*) Na grobu je nameraval govoriti tudi znan tovariš. Ko pa je prosil v farovžu g. župnika za dovoljenje, je ta zahteval, da ga naj prosí pri grobu tako, da ga bo ljudstvo slišalo. Tej čudni zahtevi se seveda ni ugodilo, in tako je izostal ta zadnji pozdrav od strani tovarišev.

slovenjebistriški okraj, ki ga je imenovalo za svojega častnega člana ter mu položilo na rakev krasen venec. Veliko se je trudil rajni tovariš, da se postavi na Spodnji Polskavi novo šolsko poslopje. Doživel je sicer, da je poučeval v novem poslopju, toda le kratek čas, še eno leto ne. Izprevod k zadnjemu počitku je jasno pričal, kako je bil g. Tribnik vsestransko spoštovan. — Bodi dragemu tovarišu zemljica lahka!

„Slovenčeva“ taktika. Razume se, da je tudi »Slovenec« poročal o kranjski deželni učiteljski skupščini, oziroma o demonstraciji delegatov in delegatinj, ki so podali po pooblaščenju delegatu Jelencu v našem današnjem poročilu priobčeno izjavo, potem ostavili dvorano in tako onemogočili nadaljno zborovanje. Preden je prebral delegat Jelenc izjavo, je imel dolg govor, ki ga priobčujemo danes v celoti. Kdor je ta govor slišal ali ga prebral, mora priznati, da je popolnoma stvaren in vseskozi temeljit, ki mora imeti na vsakogar največji vtisk. Slišali smo od mnogih strani — učiteljskih in neučiteljskih — da ni bilo še doslej čuti mnogo tako izbornih in vsestransko utemeljenih izvajanj. In to je tudi res! — Ker pa je govoril Jelenc in ne kdo drugi, zato se je poprijel »Slovenec« stare taktike in udaril po Jelencu, pišoč dne 5. t. m.: »Tista skrajna nespretnost Jelenceva, ki je kompromitirala »Zavezo« v Istri, je tudi tu pokvarila dobro pripravljene obstrukcijski nastop učiteljstva«. — Naj nam oprostí »Slovenec«, ako mu povemo, da se je zopet enkrat zlagal in da je njegova kritika popolnoma strankarska in neopravičena. — Če hočemo biti v sodbi prav mili, moramo reči, da je »Slovenec« absolutno nemogoče, otesti se politiške strasti in soditi v zadevah, ki se tičejo tudi njegovih somišljenikov, objektivno in taktno. Čuli smo celo od dveh učiteljev, ki veljata bolj za prijatelja »Slovenčeve« stranke, da je Jelenc govoril izborna ter mu gre zatorej popolno priznanje. — Toliko se nam zdi potrebno odgovoriti na »Slovenčev« pristransko poročilo, ki se ne dotika stvari, ampak osebe, kar ni dostojno. Ko bi tisti, ki so brali samo »Slovenčev« poročilo, brali tudi Jelencev govor, bi prišli z nami vred do prepričanja, da ne pozna »Slovenec« objektivnosti, ker ga vladata strast in zavist!

Kurz za risanje so imeli v teh počitnicah kranjski učitelji v Kočevju. Dijet so imeli na dan po 3 K, porabili pa so ob vsi skromnosti in ob vsem pritrgovanju povprečno na dan po 6 K. Kako so jih lahko utrpeli zlasti tovariši, ki so oženjeni in imajo otroke, to vedo ti sami. Da jim ni bilo to najlažje, dokazuje prošnja za podporo, ki so jo vložili na deželni odbor kranjski. Z odlokom dež. odbora kranjskega z dne 25. avgusta t. l., št. 10.408, in z intimacijo vodstva strokovne šole v Kočevju z dne 30. avgusta t. l., št. 399, je bila ta prošnja odbita z enostavno motivacijo: Ni fonda! — Komentar si naj napravi vsak sam!

Strokovni nadzornik za risarski pouk na srednjih šolah in učiteljskih, g. Herman Lukas, je potrjen v tej lastnosti za prihodnje šolsko leto.

Kranjski deželni odbor zoper učiteljske kvinkvenije. Že lani se je zgodilo, da deželni odbor kranjski v sporazumljenju z deželnim šolskim svetom v 6 slučajih ni bil zadovoljen, da so se 6 učiteljem pripoznale po okrajnih šolskih svetih starostne doklade. Ali ker jih jim je pa ministrstvo naposled vendarle pripoznalo, se je pritožil deželni odbor na upravno sodišče in — žalibog — menda z uspehom. — Letos bo pa šel kranjski deželni odbor v enakem slučaju pri upravnem sodišču v boj zoper nekega kranjskega nadučitelja. V prašamo: Ali ni nobenega šolskega prijatelja v kranjskem deželnem odboru?

Šolske vesti s Kranjskega. Proviz. učitelj na Krki g. Ivan Vode je imenovan proviz. šol. voditeljem na ljudski šoli v Zagradcu; na njegovo mesto pride učiteljica gdč. Marija Strauss iz Podgrada. Učiteljica gdč. Marija Pezdir v Loškem potoku in absolvirani učiteljski kandidat g. Ignacij Hude v Mirni peči sta imenovana provizoričnim učiteljem na štirirazrednici v Št. Vidu pri Zatični.

Učiteljske vesti z Goriškega. Učiteljem v Devinu je imenovan g. Edvard Praprotnik, za učiteljico tjakaj pride

gdč. Pavla Praprotnik. Za učiteljico v Medani je imenovana gdč. Ljudmila Kacafura.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani vabi na XX. redno veliko skupščino, ki bo v Št. Jurju ob juž. žel. dne 14. septembra 1905.

Imenovanje. Dr. Mihael Stenta, umirovljeni profesor trgovinske in nautične akademije v Trstu, je imenovan okrajnim šol. nadzornikom za mestne ljudske in meščanske šole v Trstu.

Osebnosti iz sežanskega okraja. Bekar Alojzij iz Kazelj in Macarol Alojzij iz Šempolaja postaneta definitivna na svojih mestih. — Premeščeni so: Arko Leopold iz Kobiljeglave kot voditelj dvorazrednice v Kostanjevico. Peček Avgust iz Temnice v Koprivo; Škof Viktor iz Mavhinj v Kobiljeglavo; Šuc Avgust iz Barke v Branico; Sila Luka iz Štorij v Vojšćico; Kenda Ferdo iz Avbera v Štorje; Josip Šinigoj iz Branice v Mavhinje. — Nanovo so nameščeni: Fakin Anton v Temnici, Hreščak Alojzij v Lokvi; Poljšak Albert v Avberu; Kavčič Marija v Barki; Terpin Antonija v Gorjanskem; Eppich Balbina v Lokvi in Kenda Marija iz Doline v Kostanjevici.

Doba konkordata se vrača. »Slovenec« je priobčil dne 1. t. m. ta-le inserat: »Razpisuje se služba cerkvenika in organista na Jančem pri Litiji. Službo je nastopiti z 31. oktobrom in se lahko združi tudi s šolskim poučevanjem. Župni urad Janče.« — Najprej torej cerkvenik, potem organist in nazadnje učitelj. Do pičice tako, kakor je bilo svoje dni. — Dovoljeno nam bodi samo še ponižno vprašanje: Odkdaj ima prečastiti župni urad na Jančah pravico razpisavati in oddajati učiteljske službe? Morda nam na to vprašanje odgovori c. kr. okrajni šolski svet v Litiji. Prosimo!

„**Slava Prešernu!**“ To popularno knjižico, ki jo je spisal E. Gangl, je c. kr. deželni šolski svet z razpisom dne 29. avgusta t. l., št. 4274, odobril za srednje, meščanske in ljudske šole ter jo priporočil c. kr. okrajnim šolskim svetom. Naj bi jo tedaj pridno naročali v veselje in pouk mladini. Naroča se pri »Društvu slovenskih književnikov in časnikaarjev v Ljubljani«. Cena mehko vezani knjižici 60 h, ako se jih naroči najmanj 50 izv., stane komad 50 h, ako pa najmanj 100, ji je cena le 40 h. V izvirne platnice vezana knjiga velja 1 K 10 h. Pri posameznih naročilih je priložiti 10 h za poštnino.

Učitelji — turisti! Naznanjamo, da gre večja učiteljska družba na poučni izlet v Savinjske planine. Skupno zbirališče je v petek, dne 15. t. m. dopoldne v Lučah. Odtam odhod opoldne v Kocbekovo kočjo, kjer prenočujemo. Drugo jutro zgodaj na Ojstrico, potem Škarje—Planjava—Kamniško sedlo—Okrešelj. Tretji dan eventualno Turški žleb, Skuta, Grintavec, Češka kočja—Jezerko. Od tam se lahko potuje v Kranj ali na Železno Kapljo. Drugi gredo iz Okrešlja po Logarski dolini v Solčavo in v Luče. Kombinacija potov se med turo še lahko prerugači. Kdor pa ne bi hotel v gore, pa lahko iz Luč potuje v Solčavo, Logarsko dolino in na Okrešelj, do kamor je lagotna pot večinoma po ravnem, vendar kaj krasna in zanimiva. Oprava za one, ki gredo v gore, turistiška, t. j. v prvi vrsti podkovani in dobri črevlji. Kdor se namerava udeležiti izleta, naj dopoldan 15. t. m. dojde v Luče v gostilnico pri Raduhi.

Učiteljski potovalni odbor.

Inserati »Učiteljskega Tovariša«. Z žalostnim srcem sem doznal iz poročila »Zavezinega« blagajnika, da je znašal v letu 1904. vseletni znesek za plačane inserate v našem stanovskem listu samo borih 57 K. Vsak tovariš in vsaka tovarišica mi gotovo pritrdi, da tako preziranje od strani trgovcev nikakor ni pravilno in da se mora ta netaktnost čim prej odpraviti. Zato prosim, cenj. g. urednik, da mi dovolite v naslednjem napisati par svojih misli, kako bi bilo odpomoči temu zlu. Slovenskih učiteljev in učiteljic je na Kranjskem, Primorskem in Štajerskem veliko nad dvetisoč in vsi ti skupno z upravnistvom »U. T.« prav lahko to doženejo, ako se ravnajo dosledno in strogo po sledečih navodilih: 1.) slovenski učitelji in učiteljice sklenimo, da hočemo odslej vse svoje šolske kakor tudi zasebne potrebščine kupovati edinole pri onih tvrdkah, ki bodo redno inserirale v

»U. T.«; posebno strogi pa bodimo s knjigarji in trgovci šolskega blaga, ki žive večinoma od nas. 2.) pokažimo svoje priznanje nasproti takim tvrdkam na ta način, da jih priporočamo pri svojih znancih in prijateljih, ki jih imamo mnogo po širni slovenski domovini; 3.) upravništvo »Učit. Tovariša« poskrbi, da pridobi takoj poštene in priporočljive tvrdke za inseriranje v našem listu; 4.) odpravi naj se dosedaj običajni seznam »Gospodarski program«, ker se trgovci priporočajo najbolj s tem, da redno dopošiljajo odstotke za »Učiteljski konvikt«, ki so se jih zavezali dajati in ki se vselej vestno zabeležujejo v našem listu; 5.) tovariši in posebej še tovarišice pa naj store dalje tudi v tem svojo kolegijalno dolžnost, da vselej pri takih trgovcih povedo, da so učitelji, oziroma učiteljice; 6.) upravništvo »Učit. Tovariša« naj potem redno prireja po eno ali vsaj po pol pole priloge, da se zaradi inseratov ne zmanjša dosedanja množina koristnega čtiva. — Na ta način pripomoremo k hitrejšemu uresničenju naših vseskupnih želja, da se bo kmalu vzdigovala veličastna stavba »Učiteljskega konvikta« v beli Ljubljani, obenem pa podpremo tudi nekoliko gmotno naš stanovski list, ki gotovo za služi tega malega našega truda. Dal Bog, da se uresniči ta iz najčistejšega namena pisani poziv!

R. H.

Zahvala. Podpisana se zahvaljujem »Jubilejski samopomoči« za izplačanih 394 K, ki sem jih prejela povodom smrti svojega ljubega soproga, nadučitelja E. Tribnika na Spod. Polskavi, ter si štejem v čast »Jub. samopomoč« najtopleje priporočiti cenj. učiteljstvu. Sp. Polskava, 3. sept. 1905. Ema Tribnik, nadučit. vdova.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1260.

Kranjsko.

Na dvorazredni ljudski šoli v Črnem vrhu se razpisuje s tem nadučiteljsko mesto v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do dne 30. septembra 1905.

Prosilci, kateri v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. k. okrajni šolski svet Logatcu, dne 29. avgusta 1905.

Št. 1760.

Na enorazredni ljudski šoli v Hrvaškem brodu se razpisuje s tem voditeljsko in učno mesto v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do dne 15. septembra 1905.

Prosilci, kateri v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. k. okrajni šolski svet v Krškem, dne 31. avgusta 1905.

V kratkem izide

V kratkem izide

ROČNI ZAPISNIK

z imenikom ljudskih šol in učiteljskega osebja na Kranjskem, Spodnje Štajerskem in Primorskem in z osebnim statusom kranjskega ljudsko-šolskega učiteljstva

za šolsko leto 1905/06., XII. letnik
Sestavil L. Jelenc.

Cena: Za 75 učencev 1 K 40 v, za 100 učencev 1 K 50 v
za 125 učencev 1 K 60 v, za 150 učencev 1 K 70 v.

Ročni zapisnik je prevzela letos »Zaveza avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev« od gosp. Štef. Primožiča v svojo last.

Naroča se obenem s šolskimi tiskovinami v tiskarni **Dragotina Hribarja** v Ljubljani ali pa pri vodstvu Zaveze.

Šolske tiskovine

priporoča

tiskarna J. BLASNIKA naslednikov
v Ljubljani.

Ne zabite
„Učiteljskega
konvikta!“

Šolske tiskovine

odobrene po dež. šolskem svetu priporoča tvrdka

Maks Šeber v Postojni.

Šolske tiskovine

odobrene po dež. šolskem svetu priporoča tvrdka

Dragotin Hribar v Ljubljani.

Od c. kr. šolske oblasti priporočene

metrske trakove

imam sedaj v zalogi v popolnoma novi in lepi izdelavi. Trakovi so sedaj veliko cenejši kot prejšnji, in so napravljeni iz gladkega in trdnega, s platnom vložnega papirja.

Cena metrskega traka je:

v širokosti 5 cm po 16 vin. meter

» » 10 » » 30 » »

Posamezne metre zlepi na zahtevo poljubno in brezplačno. 10 cm široke trakove oddajem navadno v dolžini 2 metrov.

Nadalje priporočam p. n. gg. učiteljem in sl. šolskim oblastim svojo

veliko zalogo papirnatega blaga in šolskih potrebščin

kakor vsakovrstnih zvezkov, prirejenih na podstavi skle-pov okrajne učiteljske konference ljubljanske, ki ustrezajo glede oblike, papirja in liniature vsem zakonitim predpisom in so pod jamstvom najboljši in najcenejši; dalje peres, svinčnikov, radirk itd. itd.

Črnila iz prvih tovarn po izredno nizki ceni.

Atrolit

najnovejši kamen, iz katerega si vsakdo brez vsake pri-prave lahko napravi dobro in najcenejše črnilo. Dobi se v orig. škatljicah po 20, 30, 50 in 90 vin. iz katerih se napravi $\frac{1}{4}$ l, $\frac{1}{2}$ l, 1 in 2 l dobrega črnila.

Poštna naročila se izvršujejo takoj in točno.

Velika knjigoveznica.

Vezava vsakovrstnih knjig za šolske knjižnice itd.

Trdna vez! Najcenejša postrežba! Nizke cene!

Z odl. spoštovanjem se priporočam **Iv. BONAČ.**

Veronika Kenda

trgovina s papirjem, pisalnim in risalnim orodjem

v Ljubljani, Dunajska cesta št. 20

(nasproti kavarne Europa.)

P. n. gg. učiteljem, slavnim šolskim vodstvom ter krajnim šolskim svetom najvdaneje priporočam svojo popolno založeno trgovino šolskih potrebščin v najboljših kvalitetah, to je: peresa, svinčnike, držala, gumice, ravnila, šestila, risalne deske, šolsko kredo in gobe, črnilo, črnilni ekstrakt, pisalni in risalni papir, čopiče, barvice, risalne žebličke i. t. d. po zmerno nizkih cenah.

Obenem priporočam

priznано najboljše šolske zvezke

prvo domače tovarne Jos. Petričeve, ki jih imam v vseh hvalitetah in lineamentih v zalogi, in katere oddajam popolnoma po njegovih originalnih cenah, to je: zvezke II. vrste po K 1.60, zvezke I. vrste po K 2.60 in risanke po K 4.— 100 komadov i. t. d.

Končno zagotavljam točno in najreelnejšo postrežbo ter prosim blagohotnega uvaževanja.

S spoštovanjem

Veronika Kenda.

Jernej Bahovec

tovarniška založa Grubbauerjevih zvezkov, založništvo nastenskih tabel za Črni-
čevo računico, kipov slovenskih literatov, peres družbe sv. Cirila in Metoda, ter

===== slovenskih koledarjev =====

Marijin trg   v Ljubljani   Filijalka: Resljeva cesta 7.

priporoča svojo

tovarniško zalogo Grubbauerjevih zvezkov

z dobičkom, katerega je deležen učiteljski konvikt.

Šolske knjige za ljudske šole, peresa učit. konvikta in druga peresa, svin-
čnike, držala, črnilo, tintni izvleček, šolske gobe ter druge šolske potrebščine.

Solidno in točno postrežbo zagotavlja

z odličnim spoštovanjem

Jernej Bahovec.

Slavnim c. kr. okrajnim in krajnim šolskim svetom, učiteljskim konferencam, p. n. gg. šolskim nadzornikom, slavnim šolskim vodstvom toplo priporočam svoje šolske zvezke, ki so prirejeni na podstavi sklepov okrajne učiteljske konference ljubljanske ter ustrezajo glede oblike, papirja in liniature vsem zakonitim predpisom.

===== Moji šolski zvezki =====

so pod jamstvom boljši in cenejši kakor katerikoli konkurenčni zvezki.

Ne apelujem na splošno vpeljavo svojih šolskih zvezkov na Kranjskem, Primorskem in Spodnjem Štajerskem samo zato, ker faktično nudim boljše in cenejše blago, nego je katerokoli konkurenčno, ampak tudi zaradi tega, ker je vsled dogovora z „Društvom za zgradbo učiteljskega konvikta“ dobička teh zvezkov deležen

„UČITELJSKI KONVIKT“.

Zahtevajte torej povsod in pri vseh trgovcih moje šolske zvezke. Solidna in točna postrežba je zagotovljena.

Glavni založnik mojih šolskih zvezkov za Kranjsko je g. **Jernej Bahovec** v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 2 in Resljeva cesta št. 7.

Z odličnim spoštovanjem

M. GRUBBAUER

tovarna šolskih zvezkov v Lincu.